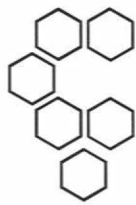

beahuis & bloemenhovekliniek

1971 - 1991

beahuis &
bloemenhovekliniek

Mickey van Helden

Inhoud

Een mentaliteitsverandering 4

Het Beahuis geopend 8

Naar de Herenweg 12

Tegenwerking 16

De vrouwenbeweging 24

De strijd om de Bloemenhovekliniek 26

De jaren na 1976 40

Inleiding

Tegenwoordig is het in Nederland vanzelfsprekend dat er abortusklinieken zijn. Het heeft echter lang geduurd voordat het zover was.

De Beahuis & Bloemenhovekliniek in Heemstede heeft een belangrijke rol gespeeld in de strijd voor legalisering en acceptatie van abortus in Nederland. Nu, twintig jaar na de oprichting, kan de kliniek terugkijken naar een veelbewogen geschiedenis, waarvan het centrale thema is het streven naar

wettelijke en praktische mogelijkheden voor de vrouw om een abortus te krijgen.

Dit boekje is zo'n terugblik. Het begint in de jaren zestig, waarin opvattingen over abortus geleidelijk aan iets liberaler begonnen te worden, en eindigt twintig jaar later, als de Beahuis & Bloemenhovekliniek een begrip is geworden dat niet meer weg te denken is uit de geschiedenis van de Nederlandse abortuswetgeving.

Een mentaliteitsverandering

Tot in de jaren zestig was abortus een "misdrijf tegen de zedelijkheid". Door gynaecologen in ziekenhuizen werd alleen op medische indicatie geaborteerd. De ongewenst zwangere vrouw had in het niet-professionele, illegale circuit de mogelijkheid zichzelf te aborteren, de hulp in te roepen van een niet-medicus of naar een arts te gaan die bereid was haar clandestien te behandelen. Er moest dan vaak een hoge prijs betaald worden vanwege het risico op juridische vervolging.

In die tijd was abortus een behandeling die bij uitstek thuishoorde binnen het vakgebied van gynaecologen. Huisartsen misten de opleiding en de apparatuur voor het uitvoeren van abortus. Zij werden

slechts geconfronteerd met de complicaties van illegale abortus en met vrouwen die in een te laat stadium van hun zwangerschap om een behandeling kwamen. De huisartsen vonden abortus daarom een gevaarlijke ingreep.

De geschiedenis van de poliklinische abortus heeft Evert Ketting beschreven in zijn boek "Van misdrijf tot hulpverlening". Ketting toont aan dat er al in 1960 een mentaliteitsverandering onder Nederlandse artsen begon. In dat jaar werd in Oost-Duitsland een conferentie over abortus gehouden, "Abortprobleme und Abortkämpfung". Deelnemers uit Nederland waren C. van Emde Boas, psychiater-seksuoloog, en prof. dr. G.J. Kloosterman, hoogleraar gynaecologie aan

het toenmalig universiteitsziekenhuis, het Wilhelmina Gasthuis in Amsterdam.

Tot dan toe was Van Emde Boas de enige geweest die onderzoeksgegevens over abortus had gepubliceerd. Terug in Nederland was het Kloosterman die abortus tot een vraagstuk maakte dat kon worden bestudeerd. Zo verschenen in Amsterdam studies van prof. dr. P.E. Treffers ("Abortus provocatus en anti-conceptie; een onderzoek over geboortebeperking bij vrouwen opgenomen in de kliniek voor verloskunde en gynaecologie aan de Universiteit van Amsterdam"), dr. R.E. de Winter en dr. B.E. Chabot. De jurist prof. mr. C.J. Enschede stelde in 1966 dat abortus niet strafbaar was wanneer "te goeder naam en faam bekend staande collega's" verklaarden dat er sprake was van een medische indicatie. Vanaf toen lag de bewijslast dus bij de medici.

Er werd in Nederland op 9 mei 1967 een keerpunt bereikt. In VARA's "Achter het Nieuws" werd abortus voor het eerst op televisie ter discussie gesteld. Kloosterman en Van Emde Boas waren voor die uitzending uitgenodigd. Op de vraag op welke indicaties abortus in Nederland mogelijk zou moeten zijn, antwoordde Kloosterman dat, wanneer een arts wil helpen, hij dat kan, wanneer hij meent er goede motieven voor te hebben.

Na de uitzending kwam er een stroom aanvragen voor abortus, voornamelijk bij het Wilhelmina Gasthuis.

Er werden speciale, multidisciplinair samengestelde abortusteams ingesteld, omdat men meende dat de gynaecoloog niet alleen moest bepalen of abortus al dan niet geïndiceerd was. De procedure bestond uit onderzoek door het team, een teambespreking, toe- of afwijzing en tenslotte eventuele begeleiding. Hoewel ook in andere universiteitsziekenhuizen teams werden gevormd, was de vraag te groot om er aan te kunnen voldoen.

Vanaf 1970 nam het aantal afwijzingen af. Er trad een verandering op van het "nee, tenzij"- naar het "ja, tenzij"-principe. Een rapport van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie stelde, dat het "nee, tenzij"-principe uitgaat van een afwijzende houding van de gemeenschap omtrent abortus en strafbaarstelling bij de wet. Bovendien suggereert "tenzij" dat er bepaalde normen over abortus bestaan.

Intussen liet de politiek het vraagstuk ook niet ongemoeid. In 1970 werd er een wetsvoorstel ingediend door de arts Jan Lambers en mr. Hein Roethof (beiden PvdA-kamerleden). Zij pleitten voor abortus zonder wekengrens, waarin de vrouw beslist, hoewel de arts medezeggenschap heeft, en waarin zij mag kiezen in een ziekenhuis of in een kliniek behandeld te worden. Het voorstel was echter "te liberaal".

Het functioneren van de abortusteams werd in toenemende mate door huisartsen bekritiseerd. Alleen vrouwen die uit het behandelingsgebied van de

betreffende ziekenhuizen kwamen, konden geholpen worden. Zij die uit de oostelijke en zuidelijke provincies kwamen, bleven vaak van hulp verstoken. De huisartsen bepleitten een uitbreiding van de abortushulpverlening.

Enkele huisartsen richtten daarom een speciale ruimte in binnen hun praktijk, zoals Frans Wong in Amsterdam en Charles Schlebaum in Den Haag. Door groepen huisartsen werd druk uitgeoefend op de plaatselijke gynaecologen. Maar bij gebrek aan succes werden door hen zelf poliklinieken geopend, met als eerste het Mildredhuis in Arnhem.

In 1969 werd in Rotterdam de Stichting Medisch Verantwoorde Zwangerschaps Onderbreking opgericht (Stimezo). De initiator was de psychiater dr. Cees van Schaik. Aanvankelijk werd gehoopt dat ziekenhuizen ruimte en apparatuur aan Stimezo-artsen beschikbaar zouden stellen. Toen dit niet mogelijk bleek, opende Stimezo een eigen kliniek in Rotterdam. Aan de pers werd medegedeeld dat de stichting aan de hoofdinspecteur van de Volksgezondheid zou vragen of ze een kliniek mocht openen. De inspectie kon dit wettelijk niet verbieden, mits medisch verantwoord handelen

Fred Kause

en verwijzing naar een ziekenhuis in geval van complicaties konden worden gegarandeerd.

Een jaar later is Stimezo-Nederland opgericht, die een openlijke landelijke strijd voerde door middel van publiciteit. Stimezo-Nederland maakte tevens samenwerking van een aantal nieuw opgerichte klinieken mogelijk.

Een andere organisatie die zich met de abortushulpverlening bezighield was de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH).

Een afsplitsing van de organisatie in Amsterdam was de kliniek MR70. Enkele leden van de NVSH in Beverwijk hielden zich bezig met de oprichting van een andere kliniek. In februari 1971 maakten Fred Kause - de initiatiefnemer - en Henk Verhoog, beiden lid van de NVSH, Dolly Kause, werkzaam bij de Rutgers Stichting, de jurist mr. C. Hoek en de arts Jan Wiese de eerste plannen voor het Beahuis.

Het Beahuis

Het Beahuis geopend

De oprichters van het Beahuis konden ieder uit eigen ervaring bijdragen aan het verwezenlijken van hun ideaal. Zo kon mr. Hoek als gemeenteraadslid politieke informatie verschaffen en hadden de anderen ervaring met seksuele hulpverlening en geboorteregeling.

Er was echter gebrek aan de benodigde juridische en gynaecologische kennis voor het oprichten van een abortuskliniek. De groep benaderde Cees van Schaik, die hen adviseerde gewoon met de oprichting van de kliniek te beginnen, en geen toestemming te vragen. Voor kennis en geld zou hij zorgen via Stimezo. Van de politie en de politiek zou de groep zich niets aan moeten trekken, want hoewel abortus strafbaar was,

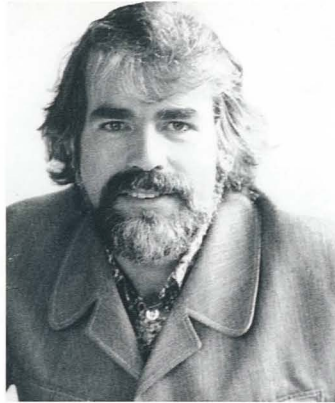
was het onwaarschijnlijk dat de oprichters vervolgd zouden worden.

Voor het beheer van het Beahuis werd op 5 maart 1971 de Stichting Zwangerschapsonderbreking Noord-Holland (Stizo) opgericht. Het bestuur van de stichting werd gevormd door voorzitter Fred Kause, secretaris Henk Verhoog, penningmeester Chris Reith en de leden Wil van Dessel en Ed Schäperkötter. Naast voorzitter van het bestuur werd Fred Kause directeur van de kliniek.

Er werden twee artsen bereid gevonden om onder deze wankelende constructie voor het Beahuis te werken, Joeri van den Bergh en Jan Wiese. Zij hadden van de arts Frans Wong in de Oosterparkkliniek in

Henk Verhoog

Wil van Dessel

Amsterdam een opleiding gehad. Naast artsen werden ook enkele andere medewerkers aangesteld, zoals de verpleegkundigen Mieke van den Bergh en Paul de Cloedt. Rina Verhoog kwam bij de receptie werken, omdat het te druk was voor Dolly Kause alleen. Veel medewerkers van het Beahuis waren familie, vrienden en kennissen van elkaar.

Met geld van Stimezo, de NVSH en een lening van een sympathisant werd in Beverwijk een pand gekocht, dat voorheen een vestiging van het Wit-Gele Kruis was. Het werd ingericht en er werden instrumenten, behandeltafels, bedden en andere benodigdheden gekocht. De inrichting en de structuur van het Beahuis waren gebaseerd op die van het Mildredhuis in Arnhem.

Op 7 juli 1971 werd het Beahuis geopend. Het was erg spannend. Zou justitie ingrijpen? Zouden de vrouwen wel weten dat de kliniek er was? Op het zaaltje met vijf bedden lagen die eerste dag drie patiënten, maar op de volgende dag waren alle bedden al bezet en zaten er vrouwen op de gang te wachten. Het liep storm. Op de derde dag waren er al buitenlandse patiënten. Er kwamen zalen bij om aan de vraag te kunnen voldoen en al gauw werden er twaalf vrouwen per dag, zes dagen per week, behandeld. Aanvankelijk werd er alleen 's middags gewerkt, omdat de artsen 's ochtends hun huisartspraktijken hadden, en er gerekend was op twee tot drie vrouwen per dag. Er was echter zoveel werk, dat na enkele maanden

ook 's nachts werd gewerkt. Men had voor het eerste jaar gerekend op vijfhonderd patiënten, met name uit Noord-Holland, maar na drie maanden was dat aantal al overschreden. Eind 1971 waren er 1170 behandelingen verricht.

Het personeel maakte lange dagen. Het spreekuur begon 's ochtends om zeven uur en het was regelmatig laat in de avond voordat men naar huis ging. Tijd om te eten was er nauwelijks. De vrouwen bleven maar komen en er konden meer artsen en andere personeelsleden worden aangesteld. Er waren nu vijf artsen, acht verpleegkundigen, vier administratief medewerkers en twee medewerkers van de huishoudelijke dienst.

Het personeel van het Beahuis was zeer gemotiveerd, wat vaak door patiënten werd beloond met cadeautjes en bloemen. Echter, de confrontatie met hen die tegen abortus waren bleef niet uit. Dit uitte zich soms in schade aan persoonlijke bezittingen, en zo trof het personeel af en toe een kras op zijn auto aan.

GROEP ARTSEN WERKT OP VOLLE TOEREN
OM ALLE GEVALLEN TE BEHANDELEN

013.32

Medisch team abortuskliniek Beverwijk ondergaat binnenkort uitbreiding

(in een onzer verslaggevers)

BEVERWIJK — De abortuskliniek in Beverwijk, die komende vrijdag draagt een langdurig, tijdelijk karakter. De Stichting Hulpverlening Zwangerschapsonderbreking Noord-Holland mikt op een periode van vier maanden waarin de feitelijke situatie in de ziekenhuizen veranderd, dat de abortus-
re woorden", aldus dok-

ter J. A. Wieze uit Alkmaar, één van de leden van het medisch team, „de stichting hoopt zich op te heffen als de ziekenhuizen de vrouwen, die geaborteerd wensen te worden en daarvoor een sociale en/of medische indicatie bezitten, kunnen verwerken. Momenteel worden om een voorbeeld te noemen door de gyneacologen in de ziekenhuizen te Beverwijk en Heemskerk 5 à 6 ingrepen per week uitgevoerd. Voorzichtige informatie onzerzijds leerden, dat de behoefte veel en veel groter is. Men kan die behoefte ongeveer op tien patiënten per huisarts per jaar stellen”.

J. A. WIEZE:

Behoeft ongeveer 10 patiënten per huisarts per jaar”

van Stimezo enorm ver-
een bouwvergunning ko-
nie moest garant staan
ng, die de Stimezo opnam
arin men de kliniek wil-
buiten het bestemmings-

hebben we de rollen om-
niek is gestart in een be-
ngekocht door een Sticht-
teit is door ons niet ge-
dene van uw collega's
van de provincie wisten
den, dat er een kliniek in
tomen.

en lek ontstaan, waardoor
eling in het licht van de
verper is komen te staan,
e publiciteit hadden ge-
mogelijk een zodanige

cieel niet zijn te dragen heeft de Stichting een regeling getroffen.

De heer Kauze: „In die / 400 zit het volgende: afschrijving gebouw en inventaris, salarissen en een minimale bijdrage voor een fonds, van waaruit de minder- draagkrachtigen worden geholpen.

De heer Wieze: „Het bijzondere is, dat de mensen, die in de kliniek komen en worden behandeld, geen misbruik van deze regeling maken. In Arnhem, waar een abortuskliniek nu al 5 maanden draait, zijn een paar honderd dames geholpen. In drie gevallen slechts bracht het fonds de gelden op voor de mensen, die het bedrag niet konden opbrengen. Van die drie gevallen kon er één middels de bijstandswet worden geholpen”.

De voorgeschiedenis van de abortuskli-

der. „Ik heb al mijn verlofdagen opgenomen om dit werk in de kliniek op gang te laten komen. In september kom ik uit militaire dienst”. Hij hoopt, dat de kliniek over een aantal jaren niet meer nodig zal zijn. „Men werkt hard aan het streven om de strafrechterlijke bepalingen, inzake de abortus af te schaffen. De regering wijst er op, dat de abortus slechts in de ziekenhuizen mogen plaats vinden. Maar de ziekenhuizen zijn er nog niet aan toe, onder meer door interne conflicten. In de toekomst zouden deze klinieken overbodig moeten zijn. Als de vrouw, die abortus wil laten toepassen weet, dat de huisarts te-
gen een dergelijke ingreep is kan zij altijd naar een dr. Jan Rutgershuis stappen. Als die erkenning, de stap van huisarts naar een Rutgershuis, ingang vindt zijn we al een heel eind verder.

En niemand verlaat de kliniek in Beverwijk vóórdat de vrouw goed is voorgelicht over het gebruik van de pil. Vele huisartsen delen hun patiënten mede dat ze om het half jaar een paar maanden met de pil moeten stoppen. Deze methode is onnodig want niemand heeft ooit de associatie met kanker en pil aangetoond. Maar het belangrijkste komt nog: in vele gevallen vergeet de huisarts een alternatieve vorm van anti-conceptie te geven. Dat dit

Naar de Herenweg

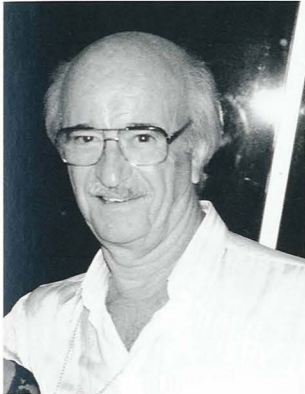
De kliniek in Beverwijk knapte uit haar jasje en men ging op zoek naar een groter pand. Ruimtegebrek was echter niet de enige reden om te verhuizen. Het idee was ontstaan ook vrouwen met een zwangerschap van meer dan twaalf weken - met een aanvankelijk maximum van 18 weken - te gaan behandelen. Er moesten zo'n veertig vrouwen per week met een gevorderde zwangerschap worden geweigerd of naar Engeland worden verwezen.

In 1973 werd een groot pand aan de Herenweg in Heemstede gekocht, waarin naast het Beahuis ook een abortuskliniek voor zwangerschappen in het tweede trimester zou worden gevestigd. Een dergelijke kliniek zou een uiterst kwetsbare positie hebben, omdat

het uitvoeren van tweede-trimesterabortus ongetwijfeld op heftige kritiek zou stuiten. Om te voorkomen dat in geval van juridische problemen alle activiteiten zouden worden verboden, werd besloten een aparte kliniek naast het Beahuis op te zetten. Deze kliniek zou Bloemenhove heten, naar de naam van het pand aan de Herenweg.

Er werd een aparte stichting opgericht, naast de Stizo, voor het beheer van deze kliniek, de Stichting Bloemenhovekliniek. Voor het beheer en de verhuur van het pand kwam Stichting Mezo tot stand.

Het gebouw, een dubbele villa waarin voorheen een dependance van Nieuw Unicum gevestigd was, zag er bij aankoop verschrikkelijk uit. Het werd echter

Arnold Finks

in een maand tijd opgeknapt tot een bruikbare kliniek, die de naam Beahuis & Bloemenhovekliniek kreeg. In de zomer van 1973 werd het gebouw in gebruik genomen.

Voor het uitvoeren van een abortus bij een vrouw in het tweede trimester van haar zwangerschap is een techniek nodig, die in Nederland destijds nog niet bekend was. Joeri van den Bergh had inmiddels zijn huisartsenpraktijk opgezegd, om medisch coördinator te worden van de Beahuis & Bloemenhovekliniek.

Op een reis naar Engeland, kwam hij in contact met dokter Finks. Finks, een Australisch abortusarts, had al jaren zwangerschappen beëindigd in Australië, maar was in 1969 verhuisd naar Londen. Hij had zelf een methode ontwikkeld om tweede-trimester zwangerschappen te onderbreken en had inmiddels bewezen dat ze zonder extra risico's buiten een algemeen ziekenhuis kon worden toegepast.

Joeri van den Bergh vroeg dr. Finks de Bloemenhovekliniek te helpen door hem de Finks-methode aan te leren. Finks kwam gedurende een periode van twee maanden iedere maandag vanuit Engeland naar de Bloemenhovekliniek. Hij aborteerde daar vrouwen met gevorderde zwangerschappen, terwijl Van den Bergh hem assisteerde. Twee andere artsen, Dirk van Lith en Kees van Schie, leerden de methode ook. Daarnaast adviseerde Finks de Bloemenhovekliniek in de keuze van de instrumenten, die hij voor de kliniek meenam uit Londen.

Bij een dergelijke behandeling bestaat echter een grotere kans op complicaties, daar het om een zogenaamde "blinde ingreep" gaat. Omdat de Bloemenhovekliniek zich in haar wankele juridische positie geen rechtszaken of andere moeilijkheden kon veroorloven, werd gezocht naar een arts die dekking wilde geven, mochten zich medische complicaties voordoen. Dr. Willem van Os, gynaecoloog aan het Elizabeth Gasthuis in Haarlem, was bereid vrouwen in zijn

Willem van Os

afdeling op te nemen voor behandeling door hemzelf of door zijn collega Pieter Rhemrev. Hun hulp, die hun veel tijd en nachtrust kostte, heeft veel betekend voor de kliniek.

Nu de Bloemenhovekliniek zelf tweede-trimester-abortussen kon uitvoeren, werd de kliniek overspoeld met aanvragen. De zeven bedden die aanvankelijk beschikbaar waren bleken al snel onvoldoende. In 1974 werden meer dan 17.000 vrouwen behandeld.

Er waren in dat jaar 17 artsen, 44 verpleegkundigen, 21 administratief medewerkers en 8 medewerkers van de huishoudelijke dienst, veelal in deeltijddienstverband.

Tot nu toe werd altijd veel aandacht gegeven aan de psychosociale zorg voor en zo mogelijk na de behandeling. Er werd nu ook een speciaal spreekuur gestart voor vrouwen met een zwangerschap van meer dan twaalf weken, die soms met grote emotionele problemen kampen.

De Beahuis & Bloemenhovekliniek moest een professioneel functionerende organisatie worden. In Beverwijk was het vaak behelpen geweest: een eitje bakken tussen de behandelingen door of even nasi halen was daar aan de orde van de dag. Nu zorgde de huishoudelijke dienst voor dergelijke zaken. De loonadministratie werd ook gereorganiseerd en men ging met arbeidscontracten werken.

Het pand aan de Herenweg

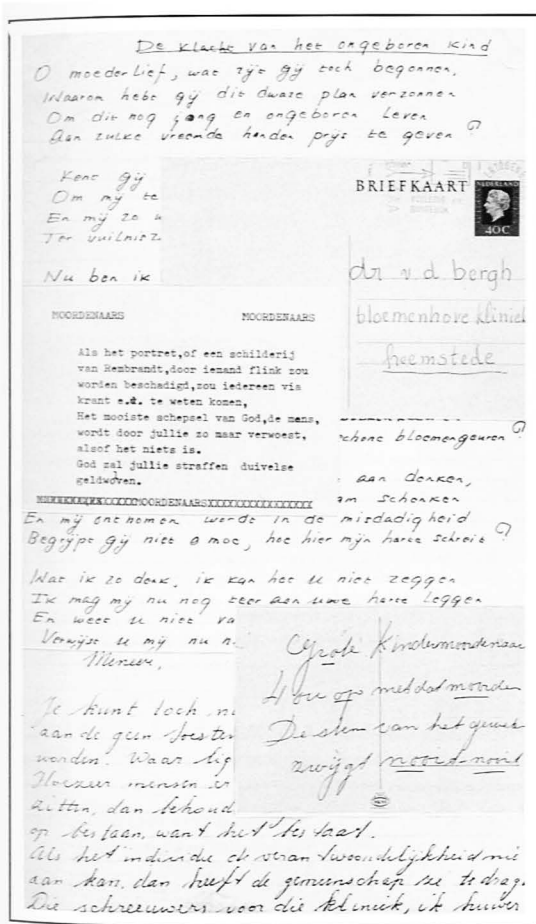
Tegenwerking

Vanaf 1971, toen het Beahuis in Beverwijk opgericht werd, had de kliniek al in zekere mate met tegenstanders van abortus te maken gehad. Vanaf de opening van de Bloemenhovekliniek voor tweedetrimesterabortussen werd de tegenstand echter duidelijk feller. Regelmatig werden er protestacties gehouden en boze brieven gestuurd.

De Nederlandse bisschoppen waren altijd al verantwoordigd geweest over abortus. Namens hen stuurde bisschop Gijsen met grote regelmaat brieven aan het kabinet, waarin hij de standpunten van de Rooms-Katholieke kerk neerlegde. Hoofdpunt was dat abortus nimmer gelegaliseerd zou mogen worden.

Er waren enkele anti-abortusgroeperingen, waar-

onder de "Vereniging tot Bescherming van het Ongeboren Kind" en de "Stichting ter Eerbiediging en Bescherming van het Ongeboren Leven". In 1974 verenigde zich een aantal groepen in het comité "Redt het Ongeboren Kind". De meest radicale tegenstanders van abortus waren verenigd onder de Stichting Recht Zonder Onderscheid (Stirezo), van pater J. Koopman. Hij hield regelmatig protest- en gebedsacties op het Binnenhof en bij abortusklinieken. Ook bij de Beahuis & Bloemenhovekliniek was Stirezo niet onbekend. Bij het Elizabeth Gasthuis in Haarlem, waar de artsen Van Os en Rhemrev werkten, stond pater Koopman iedere vrijdagmiddag. Vaak hield hij missen met luidsprekers en hield hij kleine kindertjes

bij de hand. Andere keren probeerden de abortus-
tegenstanders vrouwen van hun plannen voor abor-
tus af te praten als ze naar de abortuskliniek gingen of
probeerden ze de vrouwen tegen te houden.

In 1973 was het progressief-confessionele ka-
binet Den Uyl aan de macht, dat bestond uit PvdA,
PPR, D'66, KVP en ARP. Abortus was nu een kwestie
waar iedere partij in zijn partijprogramma melding
van maakte en de meningen liepen sterk uiteen. Abor-
tus was een zogenaamde "vrije kwestie": iedereen in
de Kamer was vrij om te stemmen zoals hij of zij wilde.
Er werd veel gedebatteerd over de vraag of Neder-
landse abortusklinieken niet te commercieel waren.
Er bestonden toen vijftien klinieken in Nederland,
waarvan er acht bij Stimezo waren aangesloten.
Stimezo heeft zich er voor sterk gemaakt dat de kli-
nieken één prijs berekenden die kostendekkend was.
Maar de beschuldiging van commercialisering bleef.

Vooraf prof. mr. A.A.M. Van Agt, vice-premier en
minister van Justitie, was fel tegen abortus. Met name
de Bloemenhovekliniek moest het ontgelden, omdat
daar gevorderde zwangerschappen werden afge-
broken. Er kwam het ene wetsvoorstel na het andere,
maar tot een werkelijke abortuswetgeving kwam het
vooralnog niet.

In juni 1974 deed zich een sterfgeval voor als
gevolg van complicaties bij een abortusingreep in

het Sarphatihuis in Amsterdam. Dit was de aanleiding voor Van Agt om op eigen initiatief te handelen. Het Sarphatihuis, maar ook, om andere redenen, de Bloemenhovekliniek en de Bourgognekliniek in Maastricht kregen een verzoek tot sluiting via het Openbaar Ministerie. Het Sarphatihuis sloot vrijwillig, de andere twee klinieken bleven open.

Mr. Anneke M. Goudsmit, Tweede Kamerlid van de D'66-fractie en verantwoordelijk voor de portefeuilles abortus en justitie, was zeer verontwaardigd over het handelen van Van Agt. Zij stelde kamervragen en liet zich vervolgens informeren door de directies van de drie klinieken. In het najaar van 1974 stelde de Regionale hoofdinspecteur voor de Volksgezondheid Noord-Holland onder andere vast, dat de Bloemenhovekliniek medisch-technisch verantwoord werkte.

Minister Van Agt kwam meteen met een volgende actie: hij gaf de hoofdofficier van Justitie in Haarlem op 17 oktober bevel beslag te leggen op het instrumentarium van de Bloemenhovekliniek en de directie te laten weten dat ze binnen tien dagen "om dringende redenen" de kliniek moest sluiten. Bovendien dreigde hij de vergunningen van Van Os en Rhemrev af te nemen. Anneke Goudsmit verzekerde de artsen dat hij dat wettelijk niet kon en, op haar vertrouwend, zijn Van Os en Rhemrev doorgegaan met hun werk.

Dit voorval verhitte de gemoederen in de politiek hevig. Op 30 oktober, de dag voordat de Bloemen-

hovekliniek moest sluiten, vond een door Goudsmit aangevraagd spoeddebat plaats, waarin het handelen van Van Agt aan de kaak werd gesteld. Er bestond in de Kamer ook twijfel of Van Agt zijn handtekening wel zou zetten onder een eventuele abortuswet, waartoe hij volgens het regeerakkoord verplicht was. Er kwam felle kritiek, met name van de niet-confessionele partijen, maar een kabinetscrisis kon nog net worden voorkomen.

Als verdediging pleitte Van Agt voor een "ethisch reveil", een herwaardering van de ethiek, niet alleen in de medische wereld maar ook in de samenleving als geheel. Dit ethisch reveil werd door velen gezien als een terugzetten van de klok naar de jaren vijftig, vóór de strijd om vrijer denken en meer seksuele vrijheid.

Anneke Goudsmit is een van de voornaamste strijders in de Tweede Kamer geweest tegen de standpunten van Van Agt en dus ook tegen de sluiting van de Bloemenhovekliniek. Bij de formatie van het kabinet had zij geweigerd staatssecretaris van Justitie onder Van Agt te worden, onder meer omdat zij in de abortusproblematiek geen vertrouwen in hem had.

De zaak Van Agt werd uiteindelijk voor de Hoge Raad gebracht, en tot diens uitspraak kon de Bloemenhovekliniek voorlopig openblijven. In 1975 werd de justitiële actie van Van Agt ongegrond verklaard en hoefde de Bloemenhovekliniek niet te sluiten.

Ondanks de politieke druk en onzekerheid, heerste er in de Beahuis & Bloemenhovekliniek een prettige sfeer. Er werd hard gewerkt, maar er was ook tijd voor gezelligheid en feestjes. Toch is er in 1974 en 1975 een periode geweest van onderlinge spanning.

Er waren enkele medewerkers van de kliniek die ernstig twijfelden aan het beleid van de directie. Ze werden "De Groep van Vijf" genoemd. Deze groep bestond uit drie artsen: Kees van Schie, Dirk van Lith en Siegfried Tuinier, een maatschappelijk werkster, Mary Iles, en een verpleegkundige, Ineke Hoogsteder.

Hun belangrijkste bezwaar was vermeende commercialisering van de kliniek. Volgens de Groep van Vijf werd veel winst gemaakt en te weinig daarvan zou naar de verschillende fondsen gaan die de twee klinieken steunden. De Beahuis & Bloemenhovekliniek had immers haar opzet gebaseerd op kostendekking, niet op winst. Daarbij kwam, dat de jaarrekeningen vanaf 1971 niet door accountants goedgekeurd waren, hoewel de statuten van de stichtingen dat wel voorschreven. Dit was echter het gevolg van een vordering van de vennootschapsbelasting in verband met de vermeende winsten.

De groep meende ook dat er betalingen buiten de boeken om verricht werden. Een arts in Engeland zou voor zwart geld patiënten van de Beahuis & Bloemenhovekliniek hebben overgenomen. De organisatievorm liet ook veel te wensen over, mede doordat de

stichtingen Bloemenhove, Stizo en Humezo vrijwel dezelfde besturen hadden. Tenslotte noemde de Groep van Vijf de moeilijkheden in de omgang met Kause, de directeur en voorzitter.

Deze onvrede speelde al enkele maanden, maar op 2 december 1974 legde De Groep van Vijf haar eisen aan het bestuur voor: er zou een financieel onderzoek moeten worden gedaan door een externe accountant, er moest een ander bestuur en een andere organisatiestructuur komen en abortus bij zwangerschap langer dan twaalf weken zou met medewerking van het Elizabeth Gasthuis in Haarlem moeten worden veilig gesteld door middel van een schriftelijke overeenkomst.

De Groep van Vijf vroeg Goudsmit, die inmiddels uit de politiek gestapt was, te bemiddelen in het conflict, omdat zij zich al met de Bloemenhovekliniek solidair had verklaard tijdens de kwestie-Van Agt. Goudsmit stemde toe. Om Fred Kause uit de publiciteit te houden, nam bestuurslid Paul de Cloedt tijdelijk het voorzitterschap in het bestuur over.

De Groep van Vijf wilde het conflict binnen de muren van de kliniek houden, om tegenstanders van abortus geen argumenten in de hand te spelen. De Vijf brachten het probleem echter wel in de openbaarheid toen bleek dat het bestuur besloten had hen te schorsen. Hun houding zou de sfeer in de kliniek onwerkbaar hebben gemaakt. Dit was op een politiek

gezien erg ongelukkig moment, toen het zwaard van Damocles gevaarlijk dicht boven de kliniek hing.

Stimezo verrichtte een onderzoek naar de bezwaren van de Groep van Vijf en verklaarde ze onterecht. De zaak is voor de rechtbank gekomen en de schorsing werd gegrond verklaard. Kees van Schie en Dirk van Lith zijn daarop, na een periode in Den Haag gewerkt te hebben, in Leiden een breed opgezette geboorteregelingskliniek begonnen, die in 1976 werd

geopend. Stimezo verklaarde ook, dat Kause niet langer zowel voorzitter van het bestuur als directeur kon zijn. Hij legde het voorzitterschap naast zich neer, waarop het bestuur Anneke Goudsmit vroeg voorzitter te worden. Zij aanvaardde deze uitnodiging en het conflict kwam ten einde. Toch stonden de Beahuis & Bloemenhovekliniek nog roerige tijden te wachten.

Anti-abortusdemonstratie op het binnenhof van Pater Koozman en zijn volgelingen

Pro-abortusdemonstratie van de vrouwenbeweging

De vrouwenbeweging

De hardste strijd voor legalisatie van abortus werd gevoerd door de vrouwenbeweging. Het feminisme was vanaf de zestiger jaren volop opgevlamd en het was een echte politieke stroming geworden, waarin verscheidene bewegingen ontstonden. Een globaal overzicht:

In 1968 werd onder leiding van Joke Smit en Hedy d'Ancona de groepering "Man Vrouw Maatschappij" opgericht, die als doel had de positie van de vrouw te verbeteren door rol doorbreking, recht op gelijke ontlooiingskansen en recht op gelijkbetaald werk. Zij publiceerden een zwartboek over de slachtoffers van de illegale abortuspraktijken.

In 1969 werd de actiegroep "Dolle Mina" opge-

richt, die met speelse acties en effectief gebruik van de media het nieuwe feminisme in de huiskamers bracht. Zij organiseerde onder andere de actie "Baas in Eigen Buik", gericht op het zelfbeschikkingsrecht op abortus. Tot 1973 heeft zij zich hiervoor ingezet.

Er waren verscheidene radicaal-feministische bewegingen, zoals "Fem-soc" en "Paarse September", die zich bundelden in de "Autonome Vrouwenbeweging". Twee acties van haar leden waren "Marie Word Wijzer" in 1972, om het doorleren van vrouwen te stimuleren, en "Wij Vrouwen Eisen" in 1974, om abortus te legaliseren. Wij Vrouwen Eisen ontstond als direct gevolg van de poging van Van Agt de Bloemhovekliniek te sluiten. In 1975 werd "De

Een arts en een verpleegkundige brengen de apparatuur in veiligheid

De vrouwenbeweging in haar strijd om legalisatie van abortus

Rooie Vrouwen van de PvdA" opgericht, die samen met Man Vrouw Maatschappij tot de vorming kwam van de Emancipatiecommissie (EK) in 1974.

De vrouwenbeweging had, vooral in de zestiger en zeventiger jaren, veel aanhang. Maar hoe ver-

schillend de groepen ook waren, er bestond in ieder geval consensus over de legalisatie van abortus.

De strijd om de Bloemenhovekliniek

Begin 1976 diende een Duitse vrouw een aanklacht in bij de politie over medisch onzorgvuldig handelen bij de Bloemenhovekliniek. Eerst vroeg ze de directie de aanklacht af te kopen, maar daarop werd uiteraard niet ingegaan. Het voorval was de aanleiding voor Van Agt om voor de tweede keer eigenhandig een poging te doen de kliniek te sluiten. Hij liet de hoofdofficier van Justitie in Haarlem, mr. J.L.A. Andreae, in de middag van 18 mei telefonisch aan Fred Kause melden dat de Bloemenhovekliniek die avond om acht uur gesloten moest zijn. De directie gaf aan dit bevel geen gehoor. Toen Anneke Goudsmit dit nieuws van Kause vernam, kwam zij onmiddellijk naar de kliniek. Kamerlid Roethof werd ook op de hoogte

gesteld. Hij was verontwaardigd over het optreden van Van Agt en mobiliseerde politiek Den Haag.

Er was die middag met enkele bekenden uit de vrouwenbeweging gebeld, die een razendsnel telefoonsysteem in werking zetten. Binnen korte tijd kwamen vrouwen uit heel Nederland naar de Bloemenhovekliniek gesnel. Ook vrouwen die het nieuws via radio of televisie hadden vernomen, kwamen spontaan om de sluiting te voorkomen en hun solidariteit met de kliniek te betuigen.

Om vijf minuten over acht stond mr. Andreae met politieassistentie op de stoep om de behandelkamers te verzegelen. Twee daarvan werden inderdaad gesloten, maar de vrouwen verbraken de zegels.

De bezetting van de behandelkamer

Ze konden de beslaglegging op een derde behandelkamer voorkomen door deze ruimte en de toegang te bezetten. De politie trad zo stevig op, dat zelfs een televisiecamera het moest ontgelden.

De hoofdofficier van Justitie en de rechercheurs waren woest over de tegenstand van de bezetters. Andreae stelde dat de Bloemenhovekliniek verantwoordelijk was voor de belemmering van de normale rechtsgang. De vrouwen waren immers gasten van de kliniek. Anneke Goudsmit reageerde hierop snedig met de woorden: "Ja, maar ze zijn welkomer dan jullie." Officieel was er daarom geen sprake van een bezetting. Diezelfde avond werd de beslagname door Andreae opgeheven vanwege de belemmering, maar iedereen begreep dat Van Agt het daarbij niet zou laten.

Nog steeds bleven de vrouwen komen. Ze lieten thuis en op het werk alles voor wat het was, en bleven ook die nacht op de kliniek. De kliniek zat stampvol vrouwen. Er werd niet geslapen, iedereen zat op de grond spelletjes te doen of wat te praten. Er heerste een enorme zusterschap. Niemand was een vreemde, en hoewel er weinig comfort was, was er een grote tolerantie.

De volgende dag werd Van Agt ter verantwoording geroepen in de Tweede Kamer. De felle kritiek van de progressieve partijen liet hij over zich heen komen alsof het hem niets deed. Vooral de kamerleden

Roethof en Lamberts trokken fel van leer. Later die dag dienden de progressieve partijen een motie in waarin minister Van Agt werd gevraagd zijn besluit te herzien en een onafhankelijk rechter de zaak te laten behandelen. Maar Van Agt weigerde deze motie uit te voeren.

De vrouwen en de medewerkers in de Bloemenhovekliniek volgden de actualiteiten op de voet en zodra bekend werd dat Van Agt standvastig bleef, werd gevreesd voor een nieuwe, krachtige aanval. Het doorbelsysteem werd opnieuw in werking gezet. Die woensdagavond waren er bijna driehonderd demonstranten op de Bloemenhovekliniek. Overal zaten ze: in de kliniek zelf, op het gras, op de stoep. Er waren ook enkele mannen bij, die in de achtertuin de schutting in de gaten hielden voor het geval de Mobile Eenheid de inval via de achterkant in wilde zetten.

Goudsmit probeerde telkens via bekenden in de Tweede Kamer te weten te komen wat Van Agts plannen waren. PvdA-minister van Volksgezondheid mr. Irene Vorrink hield PvdA-kamerlid drs. J.J. Voogd op de hoogte, die de informatie weer doorspeelde naar Goudsmit. Voogd was tijdens de bezetting iedere dag op de kliniek aanwezig. Zo kreeg Goudsmit eerst te horen dat de ME wel ingezet zou worden, later weer dat dat niet zo was. De advocaat mr. L. Laus hield de bezetters op de hoogte van de rechten en plichten

De kliniek behangen met spandoeken en affiches

Anneke Goudsmit (rechts) spreekt
de vrouwen in de behandelkamer toe

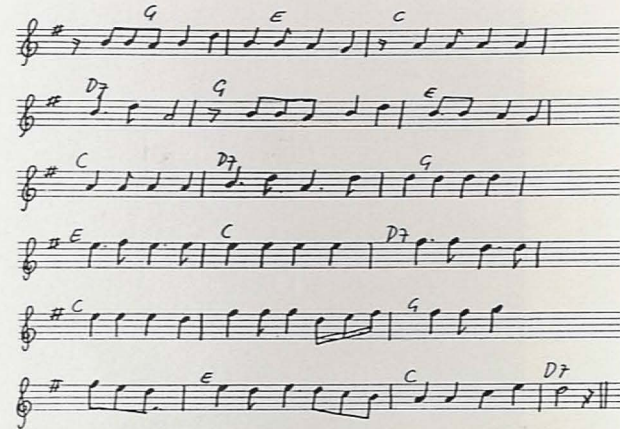
die ze hadden, mocht het tot een inval komen. Laus was de kliniek bij het eerste conflict met Van Agt en met de Groep van Vijf ook als advocaat van dienst geweest.

De bezetters bleven paraat, maar een inval bleef die woensdag uit. Ook 's nachts bleef het rustig, hoewel de vrouwen op het ergste voorbereid waren. Ze zaten in de kliniek op de vloer als een menselijke barricade, arm in arm en zo dicht tegen elkaar aan, dat er geen voet meer tussen kon. De dapperste en sterkste vrouwen zaten voorop. Er heerste grote motivatie maar ook angst en onzekerheid over wat er zou gaan gebeuren.

Ze namen een groot risico, want een inval zou gewelddadig zijn. Ze liepen kans opgepakt te worden vanwege het verbreken van de zegels. Daarnaast maakten sommigen zich bezorgd over hun auto, die ze in de oprit en op de stoep geparkeerd hadden, want molestatie wordt door de verzekering niet vergoed.

De vrouwen zongen en hielden elkaar stevig vast om hun moed en kracht te behouden. Een van die strijdliederen was "Bloemenhove mag niet sluiten", dat door de vrouwen zelf was bedacht. Een ander was het "Abortuslied" van Cobi Schreier, een actief lid van de vrouwenbeweging. Zij heeft veel volks- en protestliedjes geschreven en componeerde het Abortuslied speciaal voor feministische gebeurtenissen.

HET ABORTUSLIED

't Is niet zo leuk te demonstreren
en te schreeuwen langs de straat.
Er zijn best leukere manieren
om te zeggen waar 't ons om gaat.
Hoe lang al hadden wij geduld,
beloften bleven onvervuld.
En het is heus niet onze schuld dat 't zo moet gaan,
maar als het dan niet anders kan
dan trekken wij de straten op!'

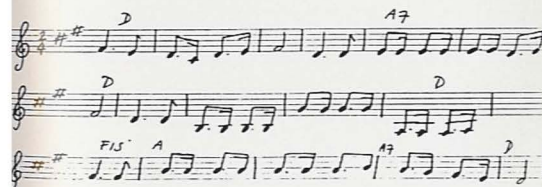
Er werden schema's gemaakt zodat groepjes vrouwen konden eten en douchen bij hen die in de buurt woonden en er werden grote pannen soep en andijviestamppot gekookt. In teams werd schoongemaakt en de wacht gehouden en, als er iets gedaan moest worden, zoals brood smeren, waren er altijd volop vrijwilligers. Een groep vrouwen, de "Wakkere Wijven", hield het telefoonsysteem in de gaten, klaar om het in te schakelen. Anderen hielden regelmatig voorbijkomende nummerborden in de gaten. Het was een perfect draaiboek, alles liep gesmeerd.

Een aantal leidinggevende vrouwen hield bij wat er ging gebeuren en wat er gedaan moest worden. Anneke Goudsmit was een enorme kracht. Zij wist de vrouwen te blijven motiveren en de zaak lopende te houden. Zij had bovendien contacten met de buitenwereld die haar op de hoogte hielden van de plannen van Van Agt.

Donderdagochtend heerste er nog steeds onzekerheid over wat er zou gaan gebeuren. Geruchten deden de ronde dat er inderdaad een inval zou komen, hetgeen vervolgens weer ontkend werd. Een bommelding bleek vals alarm, maar vanaf dat moment werd alles onderzocht op explosieven. Vrijdag gebeurde er nog steeds niets. De vrouwen bleven moedig bezetten. Soms moesten er enkelen weg om aan andere verplichtingen te voldoen, maar niet lang daarna waren ze dan weer van de partij.

De ongeboren vrucht is heilig
zo roepen Kerk en Maatschappij,
maar is het kind eenmaal geboren
is het op de wereld vogelvrij.
Was mensenleven ooit iets waard
in oorlogen op Moeders aard
dat leven door de vrouw gebaard
sinds het Paradijs!

BLOEMENHOVE MAG NIET SLUITEN

Bloemenhove mag niet sluiten
Politie en justitie blijven buiten
Wij vrouwen baas in eigen buik
Al zegt Van Agt ook nee,
Abortus in het ziekenfonds
Van Agt in de WW

De bezetters in de tuin van de kliniek

De staf van de kliniek en leden van de ondernemingsraad draaiden bij toerbeurt diensten, om te zorgen dat er altijd een vertegenwoordiging van de kliniek was. Ze vernamen de nieuwe ontwikkelingen echter van de bezetters en niet van het bestuur. Ze voelden zich buitengesloten en vroegen het bestuur de informatie gelijktijdig aan de aktievoerders en aan hen te verstrekken.

Intussen ging de hulpverlening in de Beahuis & Bloemenhovekliniek gewoon door. Omdat de artsen niet goed konden werken met al die vrouwen in de gangen en in de wachtkamers, werd met het bestuur overeengekomen dat de bezetting overdag alleen buiten het gebouw zou plaatsvinden. Een aantal patiënten moest met bussen naar andere klinieken worden gebracht.

Zaterdag 22 mei verklaarde Stimezo haar steun aan de Beahuis & Bloemenhovekliniek en ook van vele andere sympathisanten ontving de directie blijken van steun en medeleven. Verscheidene politieke voorstanders van de Bloemenhovekliniek, zoals de PvdA-fractie in Haarlem, kwamen om hun sympathie te betuigen. Maar ook pater Koopman en de zijnen lieten deze kans niet lopen om hun standpunten te verkondigen. De media waren volop aanwezig. De kliniek haalde telkens de voorpagina van vele kranten.

Intussen bleef het in Den Haag rommelen. Van Agt weigerde zijn besluit te herzien. Confessionele

partijen juichten hem toe, de andere uitten heftige verontwaardiging. De zaak was nu in handen van de rechtbank, maar Van Agt kon alsnog besluiten tot de inval van de Mobiele Eenheid, wier teams al in de zijstraten van de Herenweg gereed stonden, klaar voor actie. Omwonenden meldden de kliniek ieder teken van verhoogde activiteit bij de ME.

De spanning bleef groot. De bezetters kampten met slaaptekort en onzekerheid maar bleven vastberaden doorgaan. Ze deden wat ze konden om de met spandoeken behangen kliniek te beschermen. Maar ondanks de angst en de onzekerheid was er ook tijd voor ontspanning, zoals een borrel 's avonds en gesprekken over andere zaken dan de bezetting. Er werden grappen gemaakt dat dit de ideale plaats was voor een bezetting door vrouwen, omdat er genoeg bedden waren om in te slapen en de pil en maandverband in overvloed aanwezig waren. De bezetters vormden een wonderlijke eenheid die iedereen ontroerde.

Bij de Bloemenhovekliniek was men maandag 24 mei verontrust over het bericht van de Amsterdamse procureur-generaal mr. J.F. Hartsuiker dat de inbeslagneming van een week geleden nog steeds van kracht was. De bezetting van de kliniek nam weer in kracht en strijd lust toe. Die nacht zou zeer spannend worden, omdat dan de ministerraad zou beslissen over het lot van de kliniek. Als de raad zich achter

het beleid van Van Agt zou scharen, zou de inval van de ME onverwijld plaats gaan vinden.

Die avond van 24 mei waren er zo'n 500 demonstranten aanwezig. De Herenweg stond vol met verkeer. Er werden strijdlieden gezongen, broodjes gegeten, het nieuws werd nauwkeurig gevolgd. Een patatkraam op de stoep draaide een recordomzet, er was een

v.l.n.r.: de heer Kause, mr. Laus, mr. Driel van Wageningen en de heer Van den Bergh na een gesprek met de hoofdofficier van Justitie in Haarlem

toneelvoorstelling van de toneelgroep Sater en het Willem Breuker Collectief speelde jazz in de wachtkamer.

In de bewuste vergadering van de ministerraad in de nacht van 24 op 25 mei, liepen de spanningen hoog op. Na vijftien uur vergaderen kwam men tot de voorlopige oplossing dat er tegen de Bloemenhovekliniek geen maatregelen genomen zouden worden, zolang de zaak in handen van de rechtbank was.

Vroeg in de volgende ochtend, dinsdag 25 mei, werd het kabinetsbesluit op de kliniek bekend gemaakt. Hoewel Anneke Goudsmit dit nieuws direct vanuit de ministerraad had vernomen, geloofden de bezetters het eerst niet. Later bleek dit wantrouwen terecht, want in de pauze van de vergadering had Van Agt tevergeefs geprobeerd de ME alsnog te mobiliseren.

Een deel van de vrouwen vertrok, een ander deel bleef de Bloemenhovekliniek bewaken, wachtend op de uitspraak van de rechter. Op 2 juni, acht dagen later, velde hij zijn oordeel: de beslaglegging van mr. Andreae mocht als opgeheven worden beschouwd en de Bloemenhovekliniek mocht openblijven.

Ook nu bleven de bezetters wantrouwig. Pas toen de politiewagens uit de zijstraten van de Herenweg verdwenen, heerste er opluchting. Na twee vermoeiende weken werd de bezetting feestelijk opgeheven.

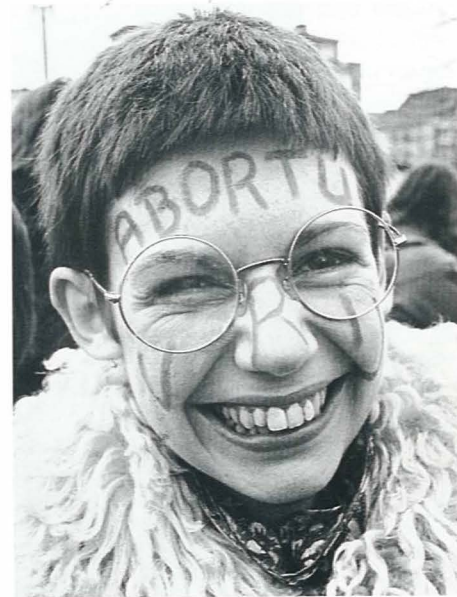
Anneke Goudsmit
en Joeri van den
Bergh spreken de
pers toe

Het zijn de vrouwen geweest die de kliniek hebben gered. Hun bezetting heeft verdere acties van Van Agt onmogelijk gemaakt en hun inzet en motivatie heeft bovendien enorm veel betekend voor de abortuswetgeving in het algemeen. Van Agt wilde zijn strijd tegen abortus immers beginnen bij de sluiting van de Bloemenhovekliniek.

Van Agt bleef, ondanks zijn nederlaag, dreigen dat hij naar wegen zou blijven zoeken om de Bloemenhovekliniek te sluiten. Hij was inmiddels echter zo persoonlijk betrokken geraakt bij de affaire, dat hij in een gewetenscrisis kwam en zich afvroeg of hij wel aan kon blijven als minister van Justitie. Hij veroorzaakte hiermee bijna een kabinetcrisis en besloot uiteindelijk toch minister te blijven, omdat hij in die functie meer kon doen om legalisatie van abortus te voorkomen dan als gewoon burger.

De juridische afwikkeling van de zaak tegen de Beahuis & Bloemenhovekliniek werd door mr. Laus verzorgd en de rechtszaken, die tegen medisch coördinator Joeri van den Bergh waren aangespannen, werden alle geseponneerd. Brieven van vrienden en vijanden van de kliniek bleven binnenstromen. Enkele vrouwen, die tijdens de bezetting met de auto naar de kliniek waren gekomen, ontvingen een bekeuring voor "een verkeersovertreding". Dit bleek een actie te zijn geweest van de ME, die destijds autonummers had genoteerd om de bezetters een hak te zetten.

Langzaamaan werd het weer rustig. De directie en medewerkers van de kliniek voelden zich niet langer bedreigd, maar wisten wel dat ze geen aanleiding moesten geven tot risicovolle publiciteit zolang er nog geen wettelijke regeling voor de abortushulpverlening was. Minister Van Agt en de anti-abortusgroeperingen lagen nog altijd op de loer.

een pleidooi voor legalisatie van abortus

Jongeren advies centrum
torenstraat 33 maastricht
telefoon 043-17525

maastricht, 24 mei 1974.

Directie van Bloemenhove
Bosheuvel 11-12

Van het Jongeren Advies Centrum
Bijlagen hierbij aan solidairiteit
Van het Bestuur, de Directie en de
Van de Bloemenhove-klas
Bijlagen in de kind
Bijlagen.

STAATSBEDRIJF DER PTT

VERKORTINGEN VOOR DIENSTAANWIJZINGEN

Rf = Aansend betaald GP = Post Restering
BT = a (bedrag) TC = Collectieering
LT = Brieftelefoon LX = Collectieingen

NOTA: HET STAATSBEDRIJF DER PTT VERGOED GEEN SCHADE, VERHOORBAAR DOOR HET VERBODEN, VERTRADE OF VERLORVEN GAAN VAN HET TELEGRAM.

TELEGRAM

AANTAL NUMMERS	DATUM VAN AANKOMEN	
	u	n
21	24/5	1974
	24/5	1974

in schijf

STAATSBEDRIJF DER PTT

VERKORTINGEN VOOR DIENSTAANWIJZINGEN

Rf = Aansend betaald GP = Post Restering
BT = a (bedrag) TC = Collectieering
LT = Brieftelefoon LX = Collectieingen

NOTA: HET STAATSBEDRIJF DER PTT VERGOED GEEN SCHADE, VERHOORBAAR DOOR HET VERBODEN, VERTRADE OF VERLORVEN GAAN VAN HET TELEGRAM.

TELEGRAM

IN AANGENOMEN TE ONTVANGEN TE	TELEGRAM NUMMER	AANTAL NUMMERS	DATUM EN TIJD VAN AANKOMEN, IN ONTVANGST	DIENST- BIJVOEGELS	ONTVANGEN VAN/ OPGEVONEN DOOR
HEEMSTEDE	201013	8	24/5 10:50	9	

Ray Lynn Solidair

P.P.R. Bloemen

NOTA: Het postkantoor niet plannen. De kosten van telegrammen worden niet terugbetaald.

NADruk IS VERBODEN

STAATSBEDRIJF DER PTT

VERKORTINGEN VOOR DIENSTAANWIJZINGEN

Rf = Aansend betaald GP = Post Restering
BT = a (bedrag) TC = Collectieering
LT = Brieftelefoon LX = Collectieingen

NOTA: HET STAATSBEDRIJF DER PTT VERGOED GEEN SCHADE, VERHOORBAAR DOOR HET VERBODEN, VERTRADE OF VERLORVEN GAAN VAN HET TELEGRAM.

TELEGRAM

IN AANGENOMEN TE ONTVANGEN TE	TELEGRAM NUMMER	AANTAL NUMMERS	DATUM EN TIJD VAN AANKOMEN, IN ONTVANGST	DIENST- BIJVOEGELS	ONTVANGEN VAN/ OPGEVONEN DOOR
HEEMSTEDE	Rf 061 / 101015	14	19-5-1974 10:50 19-5-1974 12:10	9	

Staan onverkort zeker verdediging

Bestuur en medewerkers DNVSH

NOTA: Voor verzorging verzonden telegrammen, wordt niet aan het postkantoor ter plaatse. De kosten van telegrammen worden niet terugbetaald.

NADruk IS VERBODEN

BLOEMENHOVE

Bestuur en medewerkers van de Bloemenhove
vallen op deze wijze met:

dank betuigen

aan alle onderzochten, waaronder:
- de directie
- de staf
- de medewerkers
- de medewerkers
- de medewerkers

en aan alle andere sympathisanten die tijdens de afgelopen dagen hun medewerking hebben geleverd aan de Bloemenhove-actie.

NOTA

Voor verzorging verzonden telegrammen, wordt niet aan het postkantoor ter plaatse. De kosten van telegrammen worden niet terugbetaald.

NADruk IS VERBODEN

De jaren na 1976

Ondanks deze weergekeerde rust was er wat betreft de abortuswetgeving veel deining. Er werd op 14 september 1976 in de Tweede Kamer uitvoerig gedebatteerd over twee wetsvoorstellen. Het eerste was het compromisvoorstel van PvdA en VVD, ingediend door Geurtsen, Lamberts, Roethof en Veder-Smit, dat abortus zonder wekengrens toestond, de vrouw het recht gaf zelf te beslissen en de arts slechts een toezienende rol toeschreef. Het andere voorstel kwam van KVP en AR en werd door Van Leeuwen en Gardeniers-Berendsen ingediend. Met 82 tegen 58 stemmen werd op 29 september het voorstel van PvdA en VVD aangenomen, dat in 1970 nog te voorbarig bleek. In de Eerste Kamer, voor het

eerst sinds vijftig jaar voltallig, werd het voorstel echter met 38 tegen 34 stemmen verworpen. Na tien jaar discussies over abortuswetgeving was er weer niets bereikt.

De komende paar jaar zou in de Tweede Kamer nog veelvuldig vergaderd worden over abortuswetgeving. Kabinetsveranderingen leidden tot vertragingen, maar in 1979 lag het zevende wetsvoorstel in negen jaar op tafel, namelijk dat van Ginjaar (Volksgezondheid) en De Ruiter (Justitie). Het wetsontwerp hield in dat abortus was toegestaan als het een noodgeval betrof. De beslissing zou niet alleen door de vrouw genomen moeten worden maar ook door een geneeskundige. Tussen de beslissing en de

behandeling dienden vijf dagen bedenktijd te zitten. Abortus zou alleen uitgevoerd mogen worden in ziekenhuizen en klinieken die een vergunning hadden gekregen van de minister van Volksgezondheid. Tweede-trimesterabortus zou alleen in ziekenhuizen mogen worden uitgevoerd.

De Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering van de Geneeskunst (KNMG), waarin het grootste deel van de Nederlandse huisartsen was verenigd, verklaarde zich tegen dit voorstel. Ze had met name bezwaar tegen de opvatting dat ziekenhuizen zorgvuldiger handelden dan klinieken. Maar niet alleen de KNMG had kritiek. Elf hoogleraren in de verloskunde en gynaecologie dienden onder leiding van prof. dr. E.V. van Hall een brief in bij de Tweede Kamer, waarin zij hun bezwaren tegen het voorstel uitten. Ook zij keerden zich voornamelijk tegen de bepaling dat tweede-trimesterabortus niet in klinieken zou mogen worden uitgevoerd.

De Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), die de praktische toepassing zou regelen, werd aangepast. In de loop van het jaar werd de tekst enkele malen gewijzigd. De AMvB werd ter beoordeling aangeboden aan de Nationale Raad voor Volksgezondheid, de Gezondheidsraad en de Emancipatieraad. In de Gezondheidsraad zaten vertegenwoordigers van de klinieken en ziekenhuizen, die zich met de dagelijkse abortuspraktijk bezighielden. De drie raden hebben

geprobeerd binnen de perken van de wet per geval een ruimere interpretatie mogelijk te maken. Op 8 december 1980 werd het wetsvoorstel van Ginjaar en De Ruiter in de Tweede Kamer met 76 tegen 74 stemmen aangenomen. Begin 1981 werd het ook in de Eerste Kamer met 38 stemmen tegen 37 aangenomen.

Van augustus 1978 tot juli 1979 vond er een grootscheepse verbouwing plaats. Aanvankelijk woonde Fred Kause op de Herenweg 211 en werd door de kliniek de dubbele villa op de nummers 213 en 215 gebruikt. Jarenlang fungeerde een houten tussengebouwtje, dat het huis van Kause met de abortuskliniek verbond, als wachtkamer. Toen Kause verhuisde, konden de nummers 211, 213 en 215 tot een groot pand worden verbouwd dat nu in zijn geheel door de Beahuis & Bloemenhovekliniek wordt gebruikt.

De verbouwing maakte een grote modernisering mogelijk. Er konden hoge eisen van bouwkundige aard worden gesteld. De kliniek kwam te beschikken over zeer goede, functionele wachtkamers, behandelkamers, verpleegafdelingen en gesprekskamers. Alle technieken, die medisch verantwoorde zwangerschapsonderbreking mogelijk maken, konden nu toegepast worden. Zo werd de wens gerealiseerd een aparte afdeling te hebben voor behandelingen met prostaglandine.

Ter ere van de opening was er een tentoonstelling georganiseerd om meer bekendheid te geven aan de Beahuis & Bloemenhovekliniek en haar activiteiten. Naast psychosociale begeleiding en medische behandelingen, bood de kliniek ook advies en informatie over seksualiteit en anticonceptie. Dit consultatie-

bureau werd op 12 maart 1979 opgericht door Dolly Kause en Rina Verhoog onder de naam "Stichting Anticonceptie Veilig Vrijen". Professor P. Muntendam noemde de kliniek een "centre d'excellence" vanwege haar specialistische kennis en medisch-technische middelen.

De vraag naar abortus liep intussen sterk terug. In Nederland was het totale aantal abortussen in 1976 18.061, terwijl in 1978 het aantal was teruggelopen tot 10.696. De Beahuis & Bloemenhovekliniek zag zich genoodzaakt bestuurlijke en organisatorische wijzigingen aan te brengen. Zo werden de salarissen verlaagd en zou de Stichting Anticonceptie Veilig Vrijen worden

ontbonden. Directeur Kause kon zich niet vinden in het uitvoeren van zijn functie in deeltijd en dit vormde de aanleiding voor het bestuur hem te ontslaan. Er was al regelmatig kritiek op zijn personeelsbeleid geweest. Mede-oprichter en bestuurslid Henk Verhoog was hierom al eerder vertrokken. Ondanks de kritiek die er was op Fred Kause, is hij belangrijk geweest voor de kliniek en heeft men veel aan hem te danken.

Er kwam een driemanschapsdirectie, die aantrad op 1 januari 1980. Deze bestond uit zakelijk manager L.M. van Duivenvoorde, verpleegkundig manager E.A.M. van den Broek en medisch coördinator A.D. Schipper. Vanaf 1974 was Schipper als arts werkzaam bij de kliniek. Hij had in 1979 de functie van medisch coördinator overgenomen van Joeri van den Bergh, die besloten had zijn carrière elders voort te zetten. In september 1983 werd de driemanschapsdirectie opgeheven en werd Schipper directeur.

In 1990 werden er bij de Beahuis & Bloemenhovekliniek 2535 vrouwen behandeld. Nederlandse, Belgische, Franse en vooral Duitse vrouwen vormen het overgrote deel van de cliëntèle.

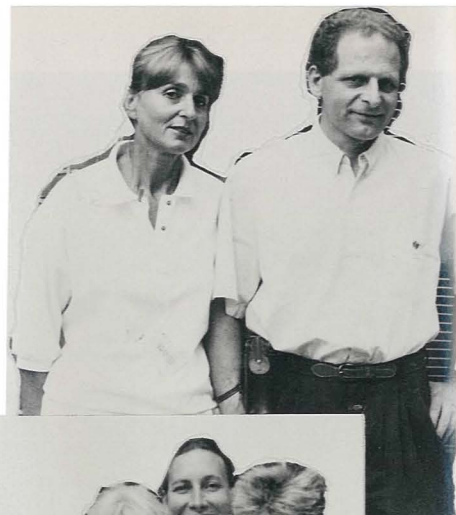
Anti-abortusbewegingen in Nederland zijn nog steeds actief. Een kleine, maar militante organisatie, de Pro-Life Groep "Stichting Michael Redt het Leven" heeft vier keer pogingen gedaan tot verrassingsbezettingen. Sympathieker waren demonstraties

waarin fruitbomen, als symbolen voor vruchtbaarheid, en petities werden aangeboden.

In 1986 nam Anneke Goudsmit afscheid als voorzitter van het bestuur. Haar ambtstermijn van negen jaar was verstreken en zij droeg haar functie over aan Ed van Eunen. Nu, in 1991, wordt het bestuur gevormd door voorzitter A.Meijerman, penningmeester E.J.Korthals Altes en de leden A.S.L.Went, E.C. v.d.Blom-de Ranitz en H.P.Griffioen.

Op 19 juni 1990 loofde de journaliste Carolijn Visser de "KRO M/V-prijs" uit aan de Beahuis & Bloemenhovekliniek. Deze prijs wordt iedere week door een gast in het radioprogramma M/V uitgereikt aan een persoon of organisatie die veel heeft betekend voor de emancipatie van de vrouw. Visser: "Ik wil de prijs graag geven aan de Bloemenhovekliniek in Heemstede, waartegen een tijdje geleden opnieuw acties zijn gevoerd. Ik vind het een groot recht voor vrouwen om te kunnen kiezen voor een abortus als ze dat willen. En gelukkig is er die mogelijkheid in ons land, onder andere bij de Bloemenhovekliniek. Daarom vind ik dat ze deze zeefdruk verdienen."

FOTOGRAFIE

Wil van Dessel	omslag, pg. 9, 11, 43
Freddy Rikken	pg. 19
Han Singels	pg. 28, 30, 34, 37
Mickey van Helden	pg. 42, 44, 45
Spaarnestad Fotoarchief	pg. 2
United Photos de Boer bv	pg. 7
ANP-Photo	pg. 6, 15, 21, 22, 23, 25, 31, 36, 38, schutblad

De volgende foto's zijn beschikbaar gesteld door:

Rina Verhoog	pg. 9
Arnold Finks	pg. 13
Willem van Os	pg. 14

Dit boekje is op een unieke wijze tot stand gekomen. Het leek het bestuur van de Beahuis & Bloemenhovekliniek niet alleen interessant een boekje uit te brengen, maar vooral om twee jonge vrouwen van nu, Mickey van Helden (21) en Anne-Karen Schram (23) de opdracht te geven dit te realiseren.

Mickey en Anne-Karen zijn studentes aan The New School for Information Services in Amsterdam. Zij hebben zich met de hulp van Miriam Deckers, hun docente vormgeving, enkele maanden lang bezig gehouden met de research, het schrijven en het vormgeven van een veelbewogen geschiedenis. Een geschiedenis, die ze zelf niet bewust hebben meegemaakt, maar die een resultaat heeft gehad, welke voor vele jonge mensen van nu een vanzelfsprekendheid is.

C O L O F O N

TEKST

Mickey van Helden

VORMGEVING

Miriam Deckers

Mickey van Helden

Anne-Karen Schram

ZETWERK

GSC, Amsterdam

DRUK

Rob Stolk bv, Amsterdam

Met dank aan:

Medewerkers, ex-medewerkers en sympathisanten van de Beahuis & Bloemenhovekliniek
The New School for Information Services,
Amsterdam
Subsidiegever Mama Cash Cultuurfonds

Amsterdam, 1991

© Niets uit deze uitgave mag op enigerlei wijze worden overgenomen of gebruikt zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de copyrighthouder.

